

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
G. PITRUZZELLA
fremsat den 10. januar 2019¹

Sag C-614/17

**Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego
mod
Industrial Quesera Cuquerella SL,
Juan Ramón Cuquerella Montagud**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien))

»Præjudiciel forelæggelse – beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer – den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego« – anvendelse af tegn, der kan antyde den region, hvormed denne beskyttede oprindelsesbetegnelse er forbundet – begrebet »almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger««

1. Nogle få måneder efter dom af 7. juni 2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415, herefter »dommen i sagen Scotch Whisky Association«), er Domstolen atter blevet anmodet om en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af begrebet »antydning« i EU-lovgivningen om beskyttede oprindelsesbetegnelser (BOB) og beskyttede geografiske betegnelser (BGB)². Den forelæggende ret ønsker nærmere bestemt oplyst, om anvendelsen af tegn eller billeder, der henviser til det geografiske referenceområde for en beskyttet oprindelsesbetegnelse, i forbindelse med markedsføring af produkter af lignende art som dem, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, kan indebære en antydning af denne beskyttede oprindelsesbetegnelse, som er forbudt i medfør af artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006³. Denne præjudicielle forelæggelse rejser endvidere det følsomme, nye spørgsmål om de eventuelle begrænsninger i forbindelse med anvendelse af tegn, der kan antyde det geografiske referenceområde for en beskyttet oprindelsesbetegnelse, af en aktør, der er etableret i et sådant område, for produkter (af samme eller lignende art), der fremstilles på området, men som ikke er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse.

Retsforskrifter

2. Artikel 13 i forordning nr. 510/2006 med overskriften »Beskyttelse« bestemmer i stk. 1, litra b):

»1. Registrerede betegnelser er beskyttet mod:

[...]

1 – Originalsprog: italiensk.

2 – I det følgende vil jeg anvende udtrykkene »beskyttede betegnelser« eller »registrerede betegnelser« for samlet at henvise til BOB'er og BGB'er.

3 – Rådets forordning (EF) nr. 510/2006 af 20.3.2006 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer (EUT 2006, L 93, s. 12). Forordning nr. 510/2006 er fra den 3.1.2013 blevet erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21.11.2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer (EUT 2012, L 343, s. 1).

- b) enhver uretmæssig anvendelse, efterligning eller antydning, uanset om produktets virkelige oprindelse er angivet, eller den beskyttede betegnelse er oversat eller er ledsaget af udtryk såsom »art«, »type«, »måde«, »som fremstillet i«, »efterligning« eller tilsvarende

[...]«

3. Artikel 14, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 510/2006 bestemmer, at »[h]vis en oprindelsesbetegnelse eller en geografisk betegnelse er registreret i henhold til denne forordning, gives der afslag på ansøgningen om registrering af et varemærke, der svarer til en af situationerne beskrevet i artikel 13, og som vedrører samme produktklasse, såfremt ansøgningen om registrering af varemærket indgives efter datoen for indgivelse af registreringsansøgningen til Kommissionen«. Andet afsnit præciserer, at »[v]aremærker, der er registreret i strid med første afsnit, erklæres ugyldige«. Stk. 2 i samme artikel bestemmer, at »[u]nder behørig hensyntagen til fællesskabsretten kan et varemærke, der svarer til en af situationerne beskrevet i artikel 13, og som der er indgivet ansøgning for, som er registreret, eller som har vundet hævd, for så vidt denne mulighed er hjemlet i den pågældende lovgivning, og anvendt i god tro på Fællesskabets område enten før datoen for beskyttelse af oprindelsesbetegnelsen eller den geografiske betegnelse i oprindelseslandet [...], fortsat anvendes uanset registreringen af oprindelsesbetegnelsen eller den geografiske betegnelse [...]«⁴.

Hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

4. Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (reguleringsudvalg for den beskyttede oprindelsesbetegnelse Queso Manchego, herefter »reguleringsudvalget«), som er appellant i hovedsagen, anlagde ved en enkelt stævning⁵ flere søgsmål mod Industrial Quesera Cuquerella S.L. (herefter »IQC«) og Juan Ramón Cuquerella Montagud med henblik på at beskytte den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego«⁶, som reguleringsudvalget skal forvalte, navnlig:

- et anerkendelsessøgsmål med påstand om, at det fastslås, at de af IQC anvendte etiketter med henblik på identificering og markedsføring af ostene »Adarga de Oro«, »Super Rocinante« og »Rocinante«, der ikke er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego«, og anvendelsen af udtrykkene »Quesos Rocinante« på dette selskabs websted med henblik på at henvise både til oste, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego«, og til oste, der ikke er omfattet heraf⁷, udgør en krænkelse af den beskyttede oprindelsesbetegnelse i henhold til artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006

4 – Artikel 13, stk. 1, og artikel 14, stk. 1, i den nu gældende forordning nr. 1151/2012 indeholder bestemmelser, som hvad angår denne præjudicielle forelæggelse i det væsentlige er identiske med bestemmelserne i artikel 13, stk. 1, og artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 510/2006.

5 – Det fremgår af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at stævningen blev indgivet i 2012. I mangel af mere detaljerede oplysninger kan Domstolen lægge den forelæggende rets vurdering til grund, som ikke er blevet anfægtet af parterne i hovedsagen, hvorefter det er forordning nr. 510/2006 og ikke forordning nr. 1151/2012, der finder anvendelse ratione temporis i tvisten i hovedsagen. Som allerede anført er bestemmelserne i forordning nr. 510/2006, som Domstolen anmodes om at fortolke, under alle omstændigheder i det væsentlige identiske med de tilsvarende bestemmelser i forordning nr. 1151/2012.

6 – Den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego« blev registreret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1107/96 af 12.6.1996 om registrering af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser efter fremgangsmåden i artikel 17 i Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 (EFT 1996, L 148, s. 1).

7 – I særdeleshed anfægtede reguleringsudvalget anvendelsen af udtrykket »Rocinante« både i domænenavnet og i selve indholdet af IQC's websted (www.rocinante.es) samt gengivelsen af særegne træk ved landskabet i La Mancha.

- et søgsmål med påstand om, at handelsbetegnelsen »Rocinante« og to nationale ord- og figurmærker⁸, der gengiver den samme betegnelse, af de i artikel 14 i forordning nr. 510/2006 anførte grunde bliver erklæret delvist ugyldige
- et søgsmål om ophør med påstand om, at illoyal konkurrence bringes til ophør, og at dens virkninger afhjælpes.

5. Inden for rammerne af anerkendelsessøgsmålet, hvori de præjudicielle spørgsmål er blevet indgivet, benægtede de indstævnte, at ord- og figurtegnene anvendt på IQC's etiketter og websted antydede den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego«, og de anførte, at IQC i sin egenskab af en virksomhed med hjemsted i La Mancha-regionen har ret til at anvende symboler knyttet til denne region.

6. Retten i første instans gav ikke reguleringsudvalget medhold i dets søgsmål af to grunde, nemlig dels, at de figur- og ordtegn, som IQC anvendte, hverken grafisk eller fonetisk ligner udtrykkene »Queso Manchego« eller »La Mancha«, dels at disse tegn udgør en antydning af La Mancha, men ikke af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego«. Den af reguleringsudvalget iværksatte appel til prøvelse af dommen i første instans blev forkastet af Audiencia Provincial de Albacete (den regionale domstol i Albacete, Spanien), der også var af den opfattelse, at der ikke foreligger en antydning af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego« i mangel af ordtegn, der har en grafisk, fonetisk eller begrebsmæssig lighed med denne betegnelse. Appeldomstolen fandt, at IQC's anvendelse af symboler, som antyder La Mancha-regionen, men ikke antyder produkter, der er omfattet af den pågældende beskyttede oprindelsesbetegnelse, skal opfattes som lovlig, fordi produkterne markedsført af IQC, for hvilke disse symboler anvendes, fremstilles i denne region. Antydningen af kvaliteten og omdømmet af oste fra La Mancha indebærer ikke antydningen af den kvalitet og det omdømme, som oste, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego«, har.

7. Reguleringsudvalget har appelleret dommen fra Audiencia Provincial de Albacete til Tribunal Supremo (øverste domstol, Spanien).

8. I forelæggelsesafgørelsen har Tribunal Supremo (øverste domstol) præciseret følgende: i) ordet »manchego« er et adjektiv, som på spansk bl.a. betegner produkter, der stammer fra La Mancha, som er en spansk region, hvor fremstilling af ost af fåremælk efter bestemte fremgangsmåder udgør en tradition; ii) La Mancha er den region, hvor størstedelen af handlingen i Miguel de Cervantes' berømte roman »Don Quijote de la Mancha«⁹ foregår; iii) Cervantes' beskrivelse af udseendet på romanens hovedfigur svarer til den rytter, der er gengivet på etiketten på osten »Adarga de Oro«; iv) ordet »adarga«, der nu er et forældet udtryk på spansk, anvendes af Cervantes for at betegne Don Quijotes skjold; v) udtrykket »Rocinante«, som anvendes på etiketterne på nogle af de oste som IQC markedsfører, er navnet på Don Quijotes hest; vi) i et af de mest berømte kapitler i Cervantes' roman kæmper Don Quijote mod vindmøller, der er karakteristiske for landskabet i La Mancha, og som ses på visse af de af IQC anvendte etiketter samt på IQC's websted.

9. Tribunal Supremo (øverste domstol) ønsker for det første afklaret, hvorvidt antydningen af en beskyttet oprindelsesbetegnelse, sådan som reguleringsudvalget har gjort gældende i hovedsagen, kan foreligge alene ved anvendelsen af figurtegn og således have en hovedsageligt begrebsmæssig karakter. Retsinstansen ønsker for det andet oplyst, hvorvidt anvendelsen af figur- og ordtegn, som antyder La Mancha-regionen, i forbindelse med markedsføring af oste udgør en antydning af den beskyttede

8 – I de omhandlede varemærker, der er registreret for varerne »oste og mælkeprodukter« (Nice-klassifikationens klasse 29) samt »transport, opmagasiner og distribution af oste og mælkeprodukter« (Nice-klassifikationens klasse 39), ledsages udtrykket »Rocinante« af en cirkulær tegning, der indeholder en hestefigur i forgrunden og en eng med en fåreflok og vindmøller i baggrunden. Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at begge varemærker har prioritetsdato efter registreringen af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego«.

9 – Udgivet i to dele i Madrid i 1605 og i 1615 med den originale titel »El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha«.

oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego«, og i konsekvens heraf hvorvidt producenter af oste, der er omfattet af denne betegnelse, har monopol på anvendelsen af disse tegn også i forhold til producenter etableret i denne region, hvis produkter ikke er omfattet af den pågældende beskyttede oprindelsesbetegnelse. I denne sammenhæng har Tribunal Supremo (øverste domstol) anført, at et bekræftende svar på dette spørgsmål kan indebære en begrænsning af varenes frie bevægelighed, hvorimod et benægtende svar kan svække den beskyttelse, som beskyttede oprindelsesbetegnelser er tillagt, og underminere den funktion vedrørende oplysning om kvaliteten af produkterne, som er tillagt disse betegnelser. Afslutningsvis har den forelæggende ret anmodet Domstolen om at afklare, hvilken gruppe af forbrugere der skal tages i betragtning for at afgøre, om der foreligger en antydning som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, navnlig for så vidt som de omhandlede produkter med beskyttet oprindelsesbetegnelse er bestemt til at konsumeres i overvejende grad i den medlemsstat, hvor de fremstilles.

10. Det er i denne sammenhæng, at Tribunal Supremo (øverste domstol) med afgørelse af 19. oktober 2017 har udsat sagen og forelagt følgende præjudicielle spørgsmål for Domstolen:

- »1) Skal antydningen af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, jf. artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006 [...], nødvendigvis forekomme ved anvendelsen af betegnelser, der har en grafisk, fonetisk eller begrebsmæssig lighed med den beskyttede oprindelsesbetegnelse, eller kan den forekomme ved anvendelse af figurtegn, der antyder oprindelsesbetegnelsen?
- 2) Såfremt der er tale om en beskyttet oprindelsesbetegnelse af geografisk art [artikel 2, stk. 1, litra a), i forordning nr. 510/2006], og den vedrører produkter af samme eller lignende art, kan da anvendelsen af tegn, der antyder den region, hvormed denne beskyttede oprindelsesbetegnelse er forbundet, anses for at være en antydning af selve den beskyttede oprindelsesbetegnelse i henhold til artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, som er ulovlig også i tilfælde, hvor den, der anvender disse tegn, er en producent, der er hjemmehørende i den region, hvormed den beskyttede oprindelsesbetegnelse er forbundet, men hvis produkter ikke er omfattet af denne oprindelsesbetegnelse, fordi de ikke opfylder de krav, der kræves efter varespecifikationen, og som ikke vedrører den geografiske oprindelse?
- 3) Skal begrebet almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger, hvis opfattelse den nationale ret skal tage i betragtning for at afgøre, om der foreligger en »antydning« som fastsat i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, forstås som en henvisning til en europæisk forbruger, eller kan det udelukkende henvise til forbrugeren i den medlemsstat, hvor det produkt, der giver anledning til antydning af den beskyttede geografiske betegnelse, fremstilles, eller hvormed den beskyttede oprindelsesbetegnelse er forbundet geografisk, og hvor produktet konsumeres i overvejende grad?«

Retsforhandlingerne ved Domstolen

11. Parterne i hovedsagen, den franske, den tyske og den spanske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg til Domstolen i henhold til artikel 23 i statuten for Domstolen. Med undtagelse af den tyske regering er de blevet hørt i retsmødet den 25. oktober 2018.

Bedømmelse

Kort gennemgang af den relevante retspraksis

12. Inden de præjudicielle spørgsmål behandles, er det nødvendigt at foretage en kort gennemgang af milepælene i Domstolens praksis om beskyttelse af beskyttede betegnelser i tilfælde af antydning.

13. Domstolen udtalte sig for første gang om begrebet »antydning« i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2081/92¹⁰, som blev erstattet af forordning nr. 510/2006, i dom af 4. marts 1999, *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola* (C-87/97, EU:C:1999:115). Som følge af en præjudiciel forelæggelse fra Handelsgericht Wien (handelsretten i Wien, Østrig) vedrørende et søgsmål anlagt af forvaltningsorganet for den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Gorgonzola« med påstand om, at der skulle anordnes forbud mod markedsføring af en skimmelost i Østrig under betegnelsen »Cambozola«, samt om, at det herfor registrerede varemærke med prioritet skulle slettes af registret, fastslog Domstolen for det første, at begrebet antydning som omhandlet i den ovennævnte bestemmelse i forordning nr. 2081/92 »omfatter det tilfælde, hvor det udtryk, der anvendes som betegnelse for et produkt, omfatter en del af en beskyttet betegnelse, således at forbrugeren, når han ser dette produkts navn, i ånden føres til at tænke på den vare, som betegnelsen gælder for«, og for det andet, at der meget vel kan foreligge en antydning af en beskyttet betegnelse, selv uden at der er nogen risiko for forveksling af de pågældende produkter¹¹. Blandt de elementer, som ifølge Domstolen er relevante for at konkludere, at der foreligger en antydning, regnes – ud over den »fonetiske og grafiske« lighed mellem betegnelserne, der følger af, at det omtvistede varemærke indeholder en del af den beskyttede betegnelse¹² – ligheden mellem de omhandlede produkter, ikke alene ud fra et varemæssigt aspekt, men også med hensyn til præsentationen på markedet¹³, samt den tilsigtede karakter af de fonetiske ligheder mellem de omhandlede betegnelser¹⁴.

14. Dette synspunkt blev bekræftet i dom af 26. februar 2008, *Kommissionen mod Tyskland* (C-132/05, EU:C:2008:117), der blev afsagt i en traktatbrudssag, hvor Kommissionen foreholdt Forbundsrepublikken Tyskland at have afvist at retsforfølge anvendelsen på sit område af betegnelsen »parmesan«, som udgjorde en krænkelse af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Parmigiano Reggiano«. Domstolen konkluderede, at der forelå en antydning som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2081/92 ikke alene i lyset af den grafiske og fonetiske lighed mellem de omtvistede betegnelser – vurderingskriterier, som Domstolen allerede anvendte i dommen i sagen *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*¹⁵ – men også med hensyn til den »begrebsmæssige lighed« mellem disse ord på forskellige sprog¹⁶.

15. Domstolen indtog en lignende holdning også i forbindelse med fortolkning af forordning nr. 110/2008¹⁷ om beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus, hvis artikel 16, litra b), indeholder en bestemmelse, der i det væsentlige er identisk med bestemmelsen i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006. Ifølge den præjudicielle forelæggelse, der lå til grund for dom af 14. juli 2011, *Bureau National Interprofessionnel du Cognac* (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484), havde appellanten i hovedsagen rejst indsigelse mod registreringen i Finland af to figurmærker med udtryk, der i deres helhed gengav den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Cognac«, som appellanten var indehaver af, samt oversættelsen heraf. I sin bedømmelse af disse gengivelser som en antydning anvendte Domstolen de samme vurderingskriterier, som blev fastlagt i dommene i sagerne *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*¹⁸ og *Kommissionen mod Tyskland*¹⁹. I dom af 21. januar 2016, *Viiniverla* (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 31), præciserede Domstolen, at disse kriterier skal vejlede den nationale ret i dens afgørelse, idet det tilkommer den nationale ret, og ikke Domstolen, at

10 – Rådets forordning (EØF) af 14.7.1992 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler (EFT 1992, L 208, s. 1). Ordlyden af denne forordnings artikel 13, stk. 1, litra b), var i det væsentlige identisk med den tilsvarende bestemmelse i forordning nr. 510/2006.

11 – Dom af 4.3.1999, *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola* (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 25 og 26).

12 – Dom af 4.3.1999, *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola* (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 27).

13 – Dom af 4.3.1999, *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola* (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 28).

14 – Dom af 4.3.1999, *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola* (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 28).

15 – Dom af 4.3.1999 (C-87/97, EU:C:1999:115).

16 – Dom af 26.2.2008, *Kommissionen mod Tyskland* (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 47 og 48).

17 – Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) af 15.1.2008 om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af samt beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1576/89 (EUT 2008, L 39, s. 16).

18 – Dom af 4.3.1999 (C-87/97, EU:C:1999:115).

19 – Dom af 26.2.2008 (C-132/05, EU:C:2008:117). Jf. præmis 56-58 i dom af 14.7.2011, *Bureau National Interprofessionnel du Cognac* (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484).

vurdere, om en bestemt situation udgør en »antydning« som omhandlet i artikel 16, litra [b)], i forordning nr. 110/2008. Den hovedsag, som gav anledning til den præjudicielle forelæggelse, der lå til grund for denne dom, vedrørte anvendelsen af betegnelsen »Verlados« om en brændevin af æblecider fremstillet af selskabet Viiniverla, der har hjemsted i Verla i Finland. Den pågældende forelæggende ret, som skulle træffe afgørelse i et søgsmål anlagt til prøvelse af en foranstaltning, hvormed de finske myndigheder havde nedlagt et forbud mod anvendelse af denne betegnelse med henblik på at beskytte den geografiske betegnelse »Calvados«, anmodede bl.a. Domstolen om at afklare relevansen af visse faktiske omstændigheder for at afgøre, om der forelå en antydning. Efter at have udtalt sig om begrebet »relevant forbruger«²⁰ præciserede Domstolen, at bedømmelsen af, om en antydning foreligger, har til formål at klarlægge, »at der hverken i offentlighedens bevidsthed skabes associationer vedrørende produktets oprindelse, eller at en operatør utilbørligt kan udnytte en beskyttet geografisk betegnelse omdømme«²¹. I denne sammenhæng fandt Domstolen, at hverken den omstændighed, at betegnelsen »Verlados« henviste til producentens navn og produktets faktiske geografiske oprindelse, som var bekendt og genkendelig for den finske forbruger, eller den omstændighed, at drikkevarer med denne betegnelse kun blev solgt lokalt i et begrænset omfang, var relevante med henblik på denne bedømmelse.

16. Afslutningsvis fastslog Domstolen i den nylige dom i sagen Scotch Whisky Association, som blev afsagt efter afslutningen af den skriftlige forhandling i den sag, som er genstand for nærværende forslag til afgørelse²², først og fremmest, at hverken den omstændighed, at den omtvistede betegnelse indeholder en del af en beskyttet geografisk betegnelse eller en fonetisk og grafisk lighed mellem den omtvistede betegnelse og den beskyttede geografiske betegnelse, er en afgørende betingelse for at fastslå, om der foreligger en »antydning« som omhandlet i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008²³, idet Domstolen præciserede, at såfremt den omtvistede betegnelse ikke indeholder nogen del af den beskyttede geografiske betegnelse, eller hvis en sådan lighed ikke foreligger, kan der alligevel foreligge en antydning på baggrund af det »begrebsmæssige slægtskab« mellem den beskyttede geografiske betegnelse og den omtvistede betegnelse²⁴. Endvidere udelukkede Domstolen, at det for, at der foreligger en »antydning« som omhandlet i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008, er tilstrækkeligt, at den omtvistede bestanddel af det pågældende tegn hos den relevante kundekreds vækker en association af en hvilken som helst art til den beskyttede geografiske betegnelse eller det relevante geografiske område. Et sådant kriterium kan ifølge Domstolen ikke tiltrædes, for så vidt som det »ikke skaber en tilstrækkelig direkte og entydig forbindelse« mellem denne bestanddel og den beskyttede geografiske betegnelse²⁵ og er for »upræcist og bredt« til at opfylde kravet om at sikre de pågældende økonomiske aktørers retssikkerhed²⁶.

20 – De af Domstolen fastlagte principper om begrebet »forbruger« vil blive behandlet i forbindelse med undersøgelsen af det tredje præjudicielle spørgsmål.

21 – Jf. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 45). Jf. i samme retning, dog med henvisning ikke til antydningen alene, men til alle situationer i artikel 16, litra a)-d), i forordning nr. 110/2008, dom af 14.7.2011, Bureau National Interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 46).

22 – Domstolen har opfordret parterne i hovedsagen og de interesserede parter som omhandlet i artikel 23 i statuten for Domstolen, der har deltaget i den skriftlige procedure i sagen, til at afgive mundtlige indlæg i retsmødet den 25.10.2018 vedrørende den nævnte doms indflydelse på besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål fra Tribunal Supremo.

23 – Dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 46 og 49).

24 – Dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 50).

25 – Dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 53).

26 – Dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 55). Domstolen er endvidere af den opfattelse, at »den omstændighed, at det, for at der foreligger en sådan antydning, var tilstrækkeligt, at der hos den relevante forbruger vækkes en association af en hvilken som helst art med en beskyttet geografisk betegnelse, [ville] medføre, at artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 griber ind i anvendelsesområdet for de efterfølgende bestemmelser i denne artikel, nemlig dennes litra c) og d), som vedrører situationer, hvor henvisningen til den beskyttede geografiske betegnelse er endnu mere vag end en »antydning« af denne« (præmis 54); jf. også generaladvokat Saugmandsgaard Øes forslag til afgørelse Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:111, punkt 61-63).

17. Det fremgår af ovennævnte retspraksis, at den beskyttelse i tilfælde af antydning, som er fastsat i de forskellige kvalitetsordninger i EU-retten²⁷ udgør en form for *sui generis* beskyttelse²⁸, der ikke er betinget af kriteriet om vildledende karakter – hvilket forudsætter, at det tegn, som er i strid med den registrerede betegnelse, er egnet til at vildlede offentligheden om produktets geografiske oprindelse eller kvalitet – og som ikke er det samme som en beskyttelse mod en simpel forveksling. Heraf følger, at beskyttelsen i tilfælde af antydning har til hovedformål at beskytte registrerede betegnelsers kvalitetsarv og omdømme mod snylteri snarere end at beskytte forbrugere mod vildledende praksis, som nærmere bestemt omfattes af situationerne i artikel 13, stk. 1, litra c) og d), i forordning nr. 510/2006 og de tilsvarende bestemmelser i andre EU-retlige instrumenter til beskyttelse af beskyttede betegnelser²⁹.

18. Selv om en antydning omfattes af samme bestemmelse i ovennævnte artikel 13, adskiller den sig fra »efterligning«, kendetegnet ved gengivelse af den registrerede betegnelses væsentlige elementer, og »uretmæssig anvendelse«, der forudsætter tilsigtet, utilbørlig anvendelse af den registrerede betegnelse for produkter, der ikke er omfattet heraf, og i konsekvens heraf snylteri på værdierne forbundet med den af betegnelsen identificerede produktionstradition³⁰. Som fremhævet af generaladvokat Jacobs i sit forslag til afgørelse i sagen Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola³¹ vedrørende artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 2081/92 støtter bestemmelsens opbygning endvidere det synspunkt, at betingelserne for anvendelse af beskyttelsen i tilfælde af antydning er forskellige fra og mindre strenge end betingelserne for efterligning eller uretmæssig anvendelse. De retlige grænser for begrebet »antydning« skal således opstilles selvstændigt uden at søge efter ensartethed i forudsætningerne for anvendelse af dette begreb i forhold til »efterligning« og »uretmæssig anvendelse« på trods af deres ensartede retlige regulering.

19. Ud fra et semantisk synspunkt betyder at antyde at »føre til at tænke«³². Når dette begreb skal anvendes inden for rammerne af beskyttelsen af registrerede betegnelser, er Domstolen af den opfattelse, at det er en betingelse for, at der foreligger en ulovlig antydning, at eksponeringen for det konventionelle produkt³³ kan fremkalde en kognitiv respons af associativ art hos forbrugeren, som således »føres til at tænke« på produkter, der er omfattet af den registrerede betegnelse. Selv om dette nødvendigvis forudsætter en handling i form af viderebehandling af informationen overført fra den kognitive opfattelsesstimulus, som er fremkaldt af denne eksponering, afklarede Domstolen i dommen i sagen Scotch Whisky Association, at der kun foreligger en antydning, for så vidt som den associative forbindelse er tilstrækkelig »direkte og entydig«³⁴. Jeg mener, at denne præcisering skal opfattes på grundlag af såvel umiddelbarhed (den associative kognitionsproces må ikke kræve en kompleks viderebehandling af informationen) og intensitet (associationen med billedet af det produkt, der er omfattet af den registrerede betegnelse, skal være tilstrækkelig kraftig) i forbrugers respons til stimulussen.

27 – Jf. hvad angår vinsektoren Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17.12.2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007 (EUT 2013, L 347, s. 671), for så vidt angår aromatiserede drikkevarer Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 251/2014 af 26.2.2014 om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vinprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1601/91 (EUT 2014, L 84, s. 14) samt med hensyn til spiritus ovennævnte forordning nr. 110/2008.

28 – I denne sammenhæng vil jeg erindre om, at artikel 4 i Lissabonaftalen fra 1958 om beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og deres internationale registrering, hvorpå artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006 er baseret, kun nævner »uretmæssig anvendelse« og »efterligning« og ikke »antydning«.

29 – Set ud fra dette aspekt minder beskyttelsen i tilfælde af antydning om beskyttelsen af varemærker, som nyder omdømme. Vedrørende muligheden for, at der foreligger en antydning som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006 også med hensyn til ikke-sammenlignelige produkter, henvises til dom af 18.9.2015, Federación Nacional de Cafeteros de Colombia mod KHIM – Hautrive (COLOMBIANO HOUSE) (T-387/13, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:647, præmis 55 og 56).

30 – Jf. vedrørende begreberne »uretmæssig anvendelse« og »efterligning« dom af 20.12.2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, præmis 57).

31 – C-87/97 (EU:C:1998:614, punkt 33).

32 – Treccani onlineencyklopædi.

33 – Med dette udtryk vil jeg i det følgende betegne produkter, der ikke er omfattet af en beskyttet betegnelse eller geografisk betegnelse.

34 – Jf. især præmis 53 i dommen i sagen Scotch Whisky Association.

20. Selv under hensynstagen til præciseringerne ifølge dom af 7. juni 2018, Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:415), fremgår det efter min opfattelse klart af Domstolens og Rettens praksis, at der er tendens til, at begrebet »antydning« fortolkes udvidende på linje med den vide beskyttelse af oprindelsesbetegnelser, som EU-lovgiver har fastsat, og med den vægt, der selv på et offentligretligt plan lægges på formålet om at beskytte kvalitetsproduktioner³⁵. I denne sammenhæng vil jeg erindre om, at beskyttelsen af sådanne betegnelser ikke alene udgør et strategisk element i EU's økonomi, som udtrykkeligt anført i første betragtning til forordning nr. 1151/2012, men også bidrager til at sikre, at den europæiske kulturarv som omhandlet i artikel 3, stk. 3, fjerde punktum, i EU-traktaten beskyttes og udvikles.

21. Jeg vil derfor analysere de præjudicielle spørgsmål fra den forelæggende ret i lyset af de i foregående punkter nævnte principper.

Det første præjudicielle spørgsmål

22. Med det første præjudicielle spørgsmål har Tribunal Supremo (øverste domstol) nærmere bestemt anmodet Domstolen om at afgøre, hvorvidt en antydning, som er forbudt i medfør af artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, kan foreligge ved anvendelse af figurtegn, eller hvorvidt alene anvendelsen af betegnelser, der har en grafisk, fonetisk eller begrebsmæssig lighed med den pågældende beskyttede oprindelsesbetegnelse, kan udgøre en sådan situation.

23. Jeg er enig med appellanten i hovedsagen samt den franske, den tyske og den spanske regering i, at Domstolen skal besvare dette spørgsmål bekræftende.

24. Det fremgår af den ovenfor analyserede retspraksis, at det afgørende kriterium ved vurderingen af, om der er tale om en »antydning«, udgøres af opfattelsen hos forbrugeren, som skal fastlægges på baggrund af, om det anfægtede tegn kan skabe *associationer* mellem det konventionelle produkt og det produkt, der er omfattet af den registrerede betegnelse³⁶. Det fremgår endvidere af dommen i sagen Scotch Whisky Association, at den omstændighed, at det anfægtede tegn indeholder dele af den beskyttede betegnelse, samt den grafiske og/eller fonetiske lighed mellem denne betegnelse og dette tegn alene er *indikatorer*, hvortil der skal tages hensyn for at vurdere, om det konventionelle produkt vækker en sådan association hos forbrugeren³⁷. Med andre ord kan det ifølge Domstolen også fastslås, at der foreligger en antydning, alene på baggrund af »begrebsmæssig lighed« mellem det anfægtede tegn og den beskyttede betegnelse, såfremt denne lighed kan føre kundekredsen til at tænke på produkter, der er omfattet af denne betegnelse.

25. Selv om en grafisk, og frem for alt fonetisk, lighed således ikke er en »uomgængelig forudsætning«³⁸ for, at der foreligger en antydning, indebærer dette, at den mentale association mellem det konventionelle produkt og det produkt, der er omfattet af denne betegnelse, som er påkrævet for, at der skal foreligge en antydning, ikke nødvendigvis forudsætter anvendelsen af ordelementer. Et billede, et symbol og mere generelt et figurtegn kan på lige fod med et navn formidle et begreb og således være egnet til hos forbrugeren at vække en mental association med den beskyttede betegnelse, der i dette tilfælde ikke »antyses« grafisk eller fonetisk, men med henvisning til sit begrebsmæssige indhold.

35 – Vedrørende en redegørelse for formålene med den relevante EU-lovgivning henvises i denne forbindelse til dom af 8.9.2009, Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, præmis 109-111 og den deri nævnte retspraksis). Jf. også dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 24), og af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 80 og 81).

36 – Jf. i denne retning bl.a. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 22), og dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 51). Jf. også generaladvokat Saugmandsgaard Øes forslag til afgørelse Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:111, punkt 60).

37 – Jf. generaladvokat Saugmandsgaard Øes forslag til afgørelse Scotch Whisky Association (C-44/17, EU:C:2018:111, punkt 58).

38 – Dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 46 og 49).

26. Som Kommissionen har anført i retsmødet, henviser den funktion, der giver anledning til antydning, i så godt som alle præmisserne i dommen i sagen Scotch Whisky Association, og i øvrigt i samtlige ovenfor nævnte domme, til *betegnelsen* for det konventionelle produkt³⁹.

27. I modsætning til Kommissionen finder jeg derimod ikke, at det ud fra denne omstændighed kan konkluderes, at Domstolen havde til hensigt at afgrænse en antydning til at omfatte de tilfælde alene, hvor den mentale association med det produkt, der er omfattet af en registreret betegnelse, stammer fra anvendelsen af ordelementer. Bortset fra, at to præmisser og andet afsnit i domskonklusionens nr. 2 henviser mere generelt til den »omtvistede bestanddel« af det omhandlede tegn, skal den af Domstolen benyttede terminologi forstås inden for rammerne af den hovedsag, der lå til grund for dommen i sagen Scotch Whisky Association, hvor tvisten vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt et udtryk i betegnelsen for det konventionelle produkt kunne indebære en antydning⁴⁰.

28. Hvis man endvidere skulle uddrage fortolkningselementer af konkluderende art alene af terminologien anvendt i den nævnte dom, burde man ligeledes udlede, at Domstolen havde til hensigt at afgrænse begrebet »antydning« til alene at omfatte de tilfælde, hvor den nødvendige associative forbindelse vækkes af udtryk indeholdt i det konventionelle produkts varebetegnelse, mens ethvert andet ordelement (såsom generelle, beskrivende, rosende udtryk osv.) på det pågældende produkts etiket eller emballage skulle udelukkes. En sådan fortolkning udelukkes imidlertid af selve ordlyden af artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, hvor der udtrykkeligt henvises til udtryk (såsom »art«, »type«, »måde«, »som fremstillet i« og »efterligning«), der generelt ikke er en del af produktets varebetegnelse, men ledsager den.

29. På et mere grundlæggende plan fremgår det af Domstolens ovennævnte praksis, og især af dommen i sagen Bureau National Interprofessionnel du Cognac⁴¹ og Viiniverla-dommen⁴², at analysen af, hvorvidt en antydning foreligger, skal tage højde for enhver implicit eller eksplicit henvisning til den registrerede betegnelse, hvad enten det drejer sig om ordelementer eller netop figurelementer på det konventionelle produkts etiket eller emballage eller om elementer vedrørende formen eller præsentationen af dette produkt for kundekredsen. Denne analyse skal også tage højde for, om de omhandlede produkter er identiske, eller hvor ens de er, for hvorledes de markedsføres, herunder hvilke salgskanaler der anvendes, og for elementer, på baggrund af hvilke det kan afgøres, om hensigten var at lede tankerne hen på det produkt, der er omfattet af den beskyttede betegnelse, eller om det omvendt var en tilfældighed. Den nationale ret skal således vurdere en samling af *indikatorer*, uden at tilstedeværelsen af eller manglen på en af disse indikatorer, eksempelvis en grafisk, fonetisk eller begrebsmæssig lighed mellem de omhandlede *betegnelser*, i sig selv kan lede retten til at fastslå eller udelukke, at der foreligger en antydning.

30. Jeg vil i øvrigt erindre om, at Domstolen i dommen i sagen Scotch Whisky Association præciserede, at der kun kan foreligge en antydning, såfremt det omtvistede tegn hos kundekredsen skaber en tilstrækkelig »direkte« og »entydig« forbindelse mellem dette tegn og den registrerede betegnelse⁴³, idet Domstolen herved afgrænsede rækkevidden af begrebet »antydning« på baggrund af umiddelbarheden og intensiteten i forbrugerens respons – i den forstand, som forklares i punkt 19 i det nævnte forslag til afgørelse – snarere end ved arten af opfattelsesstimulussen.

39 – Ordene eller udtrykkene »betegnelse«, »produkts navn«, »betegnelse for det pågældende produkt« og »varebetegnelse« anvendes skiftevis af Domstolen; jf. især præmis 44, 45, 46, 48, 49-53 og 56 i dommen i sagen Scotch Whisky Association.

40 – Det samme gælder for samtlige ovenfor nævnte domme.

41 – Dom af 14.7.2011 (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484).

42 – Dom af 21.1.2016 (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 27).

43 – Dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 53).

31. En sådan afgrænsning er efter min opfattelse egnet til at opstille grænser for rækkevidden af en ulovlig antydning – og i konsekvens heraf for friheden for producenter af konventionelle produkter til at vælge, hvorledes deres produkter præsenteres for kundekredsen – som ikke går videre end det, som er nødvendigt for en effektiv beskyttelse af registrerede betegnelser og for opfyldelse af kravet om at sikre de pågældende økonomiske aktørers retssikkerhed⁴⁴.

32. En fortolkning, som jeg foreslår Domstolen at anlægge, hvorefter der også kan foreligge en antydning som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006 ved anvendelse af figurtegn og selv uden en grafisk, fonetisk eller begrebsmæssig lighed mellem den beskyttede oprindelsesbetegnelse eller den beskyttede geografiske betegnelse og det konventionelle produkts varebetegnelse, har ikke alene solid grund i Domstolens praksis, men er efter min opfattelse også på linje med både EU-lovgivers hensigt om at tildele disse betegnelser en vid beskyttelse og med betydningen af de formål, som forfølges ved anerkendelsen af en sådan beskyttelse, som nævnt i punkt 21 i nærværende forslag til afgørelse.

33. Jeg fremhæver afslutningsvis, at den foreslåede fortolkning ikke medfører, at artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006 griber ind i anvendelsesområdet for de efterfølgende bestemmelser i denne artikel, nemlig dennes litra c) og d), som vedrører »betegnelser« eller »praksis«, som er forbudt, ikke fordi de antyder en registreret betegnelse⁴⁵, men fordi de giver falske eller vildledende oplysninger om produktets herkomst, oprindelse, art eller hovedegenskaber, eller fordi de under alle omstændigheder kan vildlede forbrugeren.

34. På baggrund af ovenstående betragtninger skal det første præjudicielle spørgsmål efter min opfattelse besvares med, at en antydning som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006 også kan foreligge ved anvendelse af figurtegn og selv uden en grafisk, fonetisk eller begrebsmæssig lighed mellem den registrerede betegnelse og det pågældende produkts varebetegnelse, forudsat at forbrugeren ved tilstedeværelsen af de omtvistede tegn direkte føres til at tænke på det produkt, som betegnelsen gælder for.

Det andet præjudicielle spørgsmål

35. Det andet præjudicielle spørgsmål kan inddeles i to dele. I den første del anmodes Domstolen nærmere bestemt om at oplyse, om anvendelsen af tegn, der antyder den region, hvormed en beskyttet oprindelsesbetegnelse er forbundet som omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra a), i forordning nr. 510/2006, for produkter af samme eller lignende art som dem, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, udgør en ulovlig antydning som omhandlet i forordningens artikel 13, stk. 1, litra b). I den anden del ønsker Tribunal Supremo (øverste domstol) afklaret, hvorvidt der også kan være tale om en ulovlig antydning, såfremt disse tegn anvendes af en producent etableret i denne region, men for produkter, der ikke opfylder kravene i varespecifikationen for den beskyttede oprindelsesbetegnelse.

36. Besvarelsen af den første del af dette spørgsmål kan udledes af de ovenfor anførte overvejelser.

44 – Domstolen bemærkede i præmis 55 i dommen i sagen Scotch Whisky Association, at denne afgrænsning opfylder kravet om at sikre retssikkerheden.

45 – Jf. i denne retning dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 65).

37. Henset til forbindelsen mellem produkter med beskyttet oprindelsesbetegnelse og deres oprindelsesregion⁴⁶ kan anvendelsen af figur- og/eller ordtegn, som antyder denne region, for konventionelle produkter af samme eller lignende art som dem, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, føre kundekredsen til at tænke på disse produkter og som en konsekvens heraf udgøre en ulovlig antydning som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006. På grundlag af ovenstående præciseringer er dette imidlertid kun tilfældet, såfremt den association med det geografiske område for den beskyttede oprindelsesbetegnelse, som vækkes ved anvendelse af tegn, der giver anledning til antydning, er sådan, at forbrugeren *direkte* føres til at tænke på produkterne med beskyttet oprindelsesbetegnelse.

38. Som Domstolen gentagne gange har fastslået, tilkommer det den nationale ret at vurdere, om forudsætningerne for en ulovlig antydning under de foreliggende omstændigheder er opfyldt⁴⁷. De efterfølgende overvejelser har således alene til formål at give elementer, som kan vejlede den forelæggende ret (eller den ret, som eventuelt skal træffe afgørelse med hensyn til realiteten) i forbindelse med denne analyse.

39. Selv om de præjudicielle spørgsmål især fokuserer på figurtegn på de omtvistede etiketter, findes der i hovedsagen en række elementer, herunder ordelementer (udtrykkene »Rocinante« og »adarga de oro«) og andre figurelementer (tegningerne, som gengiver de fysiske kendetegn for visse figurer i Cervantes' berømte roman samt andre elementer, der er særegne for landskabet i La Mancha), der ifølge den forelæggende ret antyder den region, hvormed den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Queso Manchego« er forbundet. Udtrykkene »manchego« eller »Mancha« gengives slet ikke, end ikke delvist, i de anfægtede ordtegn⁴⁸, og der er ingen grafisk og fonetisk lighed mellem disse tegn og den pågældende beskyttede oprindelsesbetegnelse. Som anført af den forelæggende ret følger det heraf, at en antydning, såfremt det fastslås, at den foreligger under de i hovedsagen omhandlede omstændigheder, ville være af rent begrebsmæssig karakter.

40. Hvis de anfægtede figurtegn vurderes særskilt, eller i kombination med hinanden, er de ved en første undersøgelse ikke egnede til at udgøre en ulovlig antydning som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, som fortolket af Domstolen i dommen i sagen Scotch Whisky Association. Som Kommissionen og den tyske regering har anført, synes visse af disse tegn for almindelige til at fremkalde en »entydig« tankemæssig forbindelse med La Mancha-regionen hos forbrugeren⁴⁹, hvorimod billeder, som henviser til figurer, steder eller berømte scener i romanen »Don Quijote de la Mancha« ikke synes egnede til at oprette en tilstrækkelig »direkte« forbindelse med det pågældende geografiske område, som forbrugeren føres til at tænke på alene på en »formidlet« måde, gennem en kæde af associationer.

46 – Forbindelsen mellem beskyttede oprindelsesbetegnelser og det pågældende område er stærkere end i tilfælde af beskyttede geografiske betegnelser. Artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 510/2006 bestemmer, at produkter med oprindelsesbetegnelse skal være fremstillet, forarbejdet og tilvirket i det afgrænsede geografiske område [litra a)], hvorimod det med hensyn til geografiske betegnelser er tilstrækkeligt, at blot en af de nævnte processer sker i det pågældende område [litra b)].

47 – Jf. navnlig dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 22 og 31), og dommen i sagen Scotch Whisky Association (præmis 45, 46, 51, 52, 56 samt domskonklusionens nr. 2).

48 – De omtvistede etiketter indeholder alene ordet »queso«, der imidlertid udgør en artsbetegnelse og dermed ikke er genstand for beskyttelse; jf. artikel 13, stk. 1, andet afsnit, i forordning nr. 510/2006.

49 – Jeg henviser navnlig til de gengivelser af en fåreflok, en eng, en hestefigur og vindmøller, som anvendes på de omtvistede etiketter og henhører under de anfægtede varemærkers figurelementer.

41. Når dette er sagt, udelukker jeg ikke, at en antydning alligevel kan foreligge under de i hovedsagen omhandlede omstændigheder, såfremt det – på grundlag af en overordnet undersøgelse, som tager højde for samtlige elementer, der kan give anledning til antydning, dvs. såvel ord- som figurelementer på de anfægtede etiketter, den omstændighed, at de omtvistede produkter er identiske eller ligner hinanden, samt hvorledes disse produkter præsenteres, publiceres og markedsføres⁵⁰ – fastslås, at forudsætningerne for en sådan situation er opfyldt.

42. Den anden del af nærværende spørgsmål vedrører den betydning, som skal tillægges den omstændighed, at tegn, der antyder den region, hvormed en beskyttet oprindelsesbetegnelse er forbundet, anvendes for produkter, der ikke er omfattet af denne betegnelse, men som er fremstillet, forarbejdet og tilvirket i denne region⁵¹.

43. I denne forbindelse anfører jeg, på samme måde som appellanten i hovedsagen, den franske, den tyske og den spanske regering samt Kommissionen, at artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006 ikke udelukker situationer, hvor den geografiske oprindelse af de produkter, der giver anledning til antydning, er sammenfaldende med oprindelsen af produkter med beskyttet oprindelsesbetegnelse eller beskyttet geografisk betegnelse, fra sit anvendelsesområde. Dette er i øvrigt på linje både med karakteren af beskyttelsen i tilfælde af antydning – der som anført ganske vist også omfatter forvekslingstilfælde, men ser bort fra vildledning af forbrugeren, herunder vildledning vedrørende den geografiske oprindelse af de produkter, der giver anledning til antydning – og med de med forordning nr. 510/2006 forfulgte formål. Såfremt det blev tilladt producenter, som allerede opererer på det geografiske område, hvormed en bestemt beskyttet oprindelsesbetegnelse er forbundet, men som ikke opfylder kravene i den respektive varespecifikation, at anvende tegn, der antyder dette geografiske område, for produkter af samme eller lignende art som dem, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, ville den kvalitetsgaranti, der følger af denne betegnelse⁵², nemlig svækkes, idet denne garanti ganske vist i det væsentlige er forbundet med den geografiske oprindelse af produkter med beskyttet oprindelsesbetegnelse, men forudsætter opfyldelsen af samtlige krav i varespecifikationen. Hvis man ikke udvidede beskyttelsen i tilfælde af antydning til at omfatte adfærd udvist af lokale producenter, der ikke opfylder kravene i varespecifikationen, ville rettighederne for de producenter, som har påtaget sig at gøre en reel indsats for at fremstille kvalitetsprodukter for at kunne anvende en registreret oprindelsesbetegnelse i kraft af forordning nr. 510/2006, krænkes, og som fremhævet af den franske regering ville disse udsættes for konsekvenser af illoyal konkurrence, der – netop fordi denne kommer fra producenter etableret på samme geografiske område – potentielt er endnu skadeligere⁵³.

50 – Herunder den forveksling mellem produkter med beskyttet oprindelsesbetegnelse og produkter uden beskyttet oprindelsesbetegnelse, der i henhold til forelæggelsesafgørelsen følger af en række oplysninger på IQC's websted. I denne forbindelse vil jeg anføre, at den omstændighed, at disse oplysninger, såfremt de er vildledende, omfattes af anvendelsesområdet for artikel 13, stk. 1, litra c), i forordning nr. 510/2006, ikke udelukker, at der kan tages højde for dem som indikatorer for en antydning som omhandlet i bestemmelsens litra b).

51 – Dvs. produkter, som ikke opfylder kravene i varespecifikationen for den beskyttede oprindelsesbetegnelse, henset til andre aspekter end deres geografiske oprindelse.

52 – Denne garanti udgør »den væsentligste funktion af de rettigheder, der er tildelt i medfør af forordning nr. 510/2006«; jf. i denne retning dom af 8.9.2009, *Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, præmis 112)*.

53 – Hvad angår det argument, som det i hovedsagen indstævnte selskab har fremført i retsmødet, og som er baseret på kravet om retssikkerhed vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt det er lovligt at anvende tegn, som er blevet registreret som varemærker inden registrering af en oprindelsesbetegnelse i medfør af forordning nr. 510/2006, vil jeg erindre om, at et varemærke, der svarer til en af situationerne beskrevet i forordningens artikel 13, og som der er indgivet ansøgning for før datoen for beskyttelse af oprindelsesbetegnelsen eller den geografiske betegnelse i oprindelseslandet, i henhold til forordningens artikel 14, stk. 2, fortsat kan anvendes uanset registreringen af oprindelsesbetegnelsen eller den geografiske betegnelse. Det tilkommer den forelæggende ret at vurdere, om betingelserne for at anvende denne bestemmelse er opfyldt i hovedsagen.

44. På baggrund af ovenstående betragtninger skal det andet præjudicielle spørgsmål fra Tribunal Supremo (øverste domstol) efter min opfattelse besvares med, at anvendelsen af tegn, som antyder den region, hvormed en beskyttet oprindelsesbetegnelse er forbundet som omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra a), i forordning nr. 510/2006, for produkter af samme eller lignende art som dem, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse, kan udgøre en antydning som omhandlet i forordningens artikel 13, stk. 1, litra b), selv om disse tegn anvendes af en producent etableret i denne region for produkter, der ikke er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse.

Det tredje præjudicielle spørgsmål

45. Med det tredje præjudicielle spørgsmål har Tribunal Supremo (øverste domstol) nærmere bestemt anmodet Domstolen om at afgøre, hvorvidt begrebet »almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger«, som den nationale ret skal tage i betragtning for at afgøre, om der foreligger en antydning som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, er sammenfaldende med en europæisk forbruger eller kan afgrænses til forbrugeren i den medlemsstat, hvor det produkt, der giver anledning til antydning, fremstilles og konsumeres i overvejende grad.

46. Som kortfattet anført ovenfor og som anført af samtlige interesserede parter, der har afgivet indlæg til Domstolen, kan besvarelsen af dette spørgsmål udledes af dom af 21. januar 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35). I den nævnte afgørelse, som vedrørte fortolkningen af artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008, præciserede Domstolen, at henset til nødvendigheden af at sikre en effektiv og ensartet beskyttelse af geografiske betegnelser i hele EU skal begrebet »forbruger«, hvis opfattelse skal tages i betragtning for at afgøre, om en antydning som omhandlet i denne bestemmelse foreligger, omfatte »en europæisk forbruger og ikke blot forbrugeren i den medlemsstat, hvor det produkt, som antyder en beskyttet geografisk betegnelse, fremstilles«⁵⁴. Den samme fortolkning skal efter min opfattelse anlægges for så vidt angår beskyttelsen i tilfælde af antydning i medfør af forordning nr. 510/2006.

47. Omstændighederne i hovedsagen adskiller sig dog fra dem i den hovedsag, der lå til grund for Viiniverla-dommen⁵⁵. Hvis man havde henvist til alene den lokale finske forbruger – der ud fra betegnelsen »Verlados« kan genkende fremstillingsstedet for det produkt, der giver anledning til antydning – og ikke en europæisk forbruger, ville man i dette tilfælde kunne have udelukket, at der forelå en antydning⁵⁶. Såfremt man derimod i den foreliggende hovedsag alene tog opfattelsen hos den spanske forbruger i betragtning, ville det være nemmere at afgøre, om der foreligger en antydning, men man ville risikere at udelukke en sådan antydning, hvis man derimod henviste til en europæisk forbruger (med undtagelse af den spanske forbruger), fordi forbindelsen mellem La Mancha-regionen og figur- og ordtegnene på de anfægtede etiketter nødvendigvis er svagere hos den europæiske forbruger.

48. Den forelæggende ret har på denne baggrund anmodet Domstolen om at afklare, om retten under de i hovedsagen foreliggende omstændigheder skal tage en europæisk forbruger eller blot den spanske forbruger i betragtning.

54 – Jf. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 27).

55 – Dom af 21.1.2016 (C-75/15, EU:C:2016:35).

56 – Selv om dette skete på grundlag af en fortolkning af begrebet »antydning«, som var begrænset til mulig forveksling mellem de omhandlede produkter og vildledning af forbrugeren, som Domstolen dog forkastede; jf. dom Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 26), dom Kommissionen mod Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 45), og dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 44).

49. Det er indlysende, at begrebet »europæisk forbruger« har iboende begrænsninger, idet der under alle omstændigheder er tale om en *fictio juris*, der tenderer mod at komprimere en meget varieret og lidet ensartet virkelighed til en fællesnævner. Inden for rammerne af beskyttelsen af registrerede betegnelser mod ulovlig antydning – hvor forbrugerens formodede opfattelse er relevant for at afgøre, om der foreligger en simpel association og ikke en risiko for forveksling – skal dette begreb, og mere generelt begrebet »almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger«, endvidere anvendes med særlig forsigtighed.

50. Når dette er sagt, opfylder anvendelsen af begrebet »europæisk forbruger«, som fremhævet af Domstolen i *Viiniverla-dommen*⁵⁷, kravet om at sikre en effektiv og ensartet beskyttelse af registrerede betegnelser i hele EU.

51. Dette krav forudsætter på den ene side, at der hvad angår produkter bestemt til lokal handel ikke tages højde for omstændigheder, der kan *udelukke* en ulovlig antydning hos forbrugere i en medlemsstat alene, men kræver på den anden side ikke, at en ulovlig antydning, hvis eksistens er *fastslået* med henvisning til forbrugere i en medlemsstat alene, er utilstrækkelig til at udløse beskyttelsen i medfør af forordning nr. 510/2006.

52. På baggrund af ovenstående betragtninger skal det tredje præjudicielle spørgsmål fra Tribunal Supremo (øverste domstol) efter min opfattelse besvares med, at den nationale ret, når den skal afgøre, om der foreligger en »antydning« af en registreret betegnelse som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, skal tage opfattelsen hos en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet europæisk gennemsnitsforbruger i betragtning, idet dette begreb skal opfattes således, at det også henviser til forbrugeren i den medlemsstat, hvor de produkter, der giver anledning til antydning, fremstilles, eller hvormed den registrerede betegnelse geografisk er forbundet.

Forslag til afgørelse

53. På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare de præjudicielle spørgsmål, som Tribunal Supremo (øverste domstol) har forelagt, på følgende måde:

»Artikel 13, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 510/2006 af 20. marts 2006 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer skal fortolkes således, at en antydning som omhandlet i denne bestemmelse også kan foreligge ved anvendelse af figurtegn og selv uden en grafisk, fonetisk eller begrebsmæssig lighed mellem den registrerede betegnelse og det pågældende produkts varebetegnelse, forudsat at forbrugeren ved tilstedeværelsen af de omtvistede tegn direkte føres til at tænke på det produkt, som betegnelsen gælder for.

Anvendelsen af tegn, som antyder den region, hvormed en beskyttet oprindelsesbetegnelse er forbundet, for produkter af samme eller lignende art som dem, der er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse som omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra a), i forordning nr. 510/2006, kan udgøre en antydning som omhandlet i forordningens artikel 13, stk. 1, litra b), selv om disse tegn anvendes af en producent etableret i denne region for produkter, der ikke er omfattet af den beskyttede oprindelsesbetegnelse.

Når den nationale ret skal afgøre, om der foreligger en »antydning« af en registreret betegnelse som omhandlet i artikel 13, stk. 1, litra b), i forordning nr. 510/2006, skal den tage opfattelsen hos en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet europæisk gennemsnitsforbruger i betragtning, idet dette begreb skal opfattes således, at det også henviser til forbrugeren i den medlemsstat, hvor de produkter, der giver anledning til antydning, fremstilles, eller hvormed den registrerede betegnelse geografisk er forbundet.«

⁵⁷ – Dom af 21.1.2016 (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 27).

